

sit Embede og efter sin Afsted Pension, som Videnskabsmanden er sikret sin aarlige Understøttelse, og som alle andre Institutioner ere sikrede de ved Finansloven en Gang for alle i en Aarrække gentagne Beløb. Det er altsaa ganske naturligt, at naar Forudsætningen er til Stede, kunne de ikke ved Finansloven efter sædvanlig Praksis berøves Understøttelsen. Jeg har kun kendt et eneste Tilfælde hvor saadant er sket. Jeg har tidligere omtalt det her i Tinget, og jeg tror, at vedkommende Minister den Gang i Virkeligheden gav mig Ret efter Anthyndinger, han senere brugte i Landstinget. Dette ene Tilfælde gjaldt Afton Højskole. Denne havde i Finansloven en særlig Bevilling af 5,000 Kr., det var anerkendt af hele Lovgivningsmagten, Bevillingen var gentaget i en Række af Aar, og vedkommende Anstalt havde ikke forringet sin Virksomhed, men tværtimod med stor Beskostning udvidet den. Desuagtet blev denne Bevilling strøget. Men dette Tilfælde, som jeg ikke kender Magten til, er jo bortfaldet nu, og Fejlen paa det Punkt er oprettet. Om denne Skole skal have en større Understøttelse, ligger jo ikke for her, og det er jo en anden Sag, men Fejlen er for saa vidt for den efterfølgende Tid gjort god paa Forslag af Ministeren. Det var et radikalt Skridt, Landstinget gjorde, og det var lidet konservativt af Ministeren, at han højede sig for denne Afstemning, thi det er altsaa efter min Erfaring den sædvanlige Praksis, at hvor en Institution, der hævder sin Stilling, faar en bestemt begrundet Bevilling, der har den den som ved Lov fastsat, ligesom en Videnskabsmand under en anden Institution, en Pensionist, en Embedsmand har sit Krav til Samfundet, uanset alt. Paa dette Grundlag hviler nu disse 5 Skolers Virksomhed. Der kan være flere af dem, der have anvendt betydelige Kapitaler paa deres Skole. Og rigtignok har jeg hørt Tale om andet Steds, at det var en Guldrube at være Navigationskoleforstander; men at det skal være en Guldrube at være Skoleforstander, har jeg aldrig set Eksempler paa her til Lands, saa det skulde være mærkeligt, om det var det der. De have altsaa anvendt, siger jeg, betydelige Kapitaler derpaa, have anlagt Planen for Virksomheden, saaledes at det vilde være for disses Vedkommende, dersom de ikke have særlig Formue, saa de kunne taale det, aldeles betænkeligt i særlig Grad at røkke ved det Grundlag, hvorpaa denne Virksomhed har udviklet sig til enhver Tilfredshed i 20 Aar. Jeg vil dog indrømme, at jeg sagde, at teoretisk er der saa væsentlig Forstel, og det vil jeg betone, thi

i Praksis bliver der ikke den Forstel. Efter den Erfaring, man har om Styrelsen af dette Forhold, vil det i Reglen ikke kunne ske i Praksis, men det er et Spørgsmaal, naar vi optage nogle Bestemmelser i Loven, om vi da skulle alligevel optage Bestemmelser, der tage fra Rigsdagen den Myndighed, den hidtil har haft, og føre den over paa Administrationen helt og holdent. Dette Forhold er ogsaa efter min Mening noget forandret ved de Forandringer, der ere foregaaede i Landstinget med Hensyn til denne Bestemmelse. Den højtærede Minister nævnte indtil 6 Skoler, men Landstinget har sat et ubegrænset Antal. Jeg tror heller ikke, det vilde have særlig stor Betydning i Praksis, men teoretisk er det ikke rigtigt; jeg tror ikke, det bør staa saaledes i Loven. Jeg holder i alt Fald mere paa, at Lovgivningsmagten, Rigsdagen beholder sit, hvor der er Tale om Bevilling, selv om man sætter visse Regler ind i Loven, end at det hele overlades til Administrationen, hvor god Tro man i øvrigt har til en Administration i disse Sager.

Med Hensyn til § 13 ser jeg vel, at der er sagt, at den Understøttelse, der skal ydes de Skoler, her er Tale om, vil blive rigeligere, end hvad man hidtil har anvendt. Jeg tror imidlertid, at denne Rigelighed fuldstændig vil forsvinde efter de Bestemmelser, der findes i § 14; thi efter § 14 kan jeg ikke stønne rettere, end at det vil ikke længer blive Privatskoler uden af Navn, men væsentlig Statskoler. Naar reglementariske Bestemmelser af vedkommende Minister skulle affattes om Tilsynet med Undervisning, Personale, Materiel, Anvendelsen af de tilstaaede Understøttelser, Revision o. s. v., veed jeg virkelig ikke, hvad der er tilbage for den private Skolebestyrer at røre sig frit paa, det skulde da være, om han fik Tilladelse til at yde visse Tilskud til denne Skole, men de have formentlig ikke en Gang Ret til at anvende deres egne Tilskud. Jeg tror, det stemmer overmaade lidt i alt Fald, naar De ville sammenligne det med Deres Lov om Folkehøjskoler. Tilsynet føres paa samme Maade som hidtil, staar der om Folkehøjskolerne. Naturligvis er der meget af det, som ganske naturligt fremkommer af sig selv; men de reglementariske Bestemmelser af Ministeren indgaaende i alle private Skolers Forhold forekomme mig ikke stemmende med Begrebet om den private Skole efter dens Natur. En privat Skole kan finde Interesse af eller Fornøjelse i paa forstellig Maade udenfor det planmæssige at virke til Skolens Fremme, Elevernes Fornøjelse, Oplæring o. s. v. — men enhver